
O programu

O historické sociologii

V posledních čtyřech desetiletích jsme svědky toho, že se na světové odborné scéně dynamicky rozvíjí obor označovaný jako "historická sociologie" nebo také jako "historická srovnávací (komparativní) sociologie". Je to obor, který má své klasické autory (Weber, Elias aj.) i významné badatelské osobnosti dneška (Eisenstadt, Tilly, Skocpol, Mann, Wallerstein). Během zmíněného období v něm bylo publikováno velké množství nových, mnohdy široce diskutovanými poznatků a myšlenek. Obor má svá odborná periodika (Journal of Historical Sociology vychází od r. 1988, časopis Historická sociologie od r. 2009),

odborná fóra i zastoupení v rámci Mezinárodní sociologické asociace ISA (Working group 02 Historical and Comparative Sociology). Je reprezentován obsáhlou vědeckou literaturou, řadou učebnic (Abrams 1982, Skocpol 1985, Smith 1991, Szokolczai 2000, Bühl 2003, Schützeichel 2004, Šubrt 2007, Romanovskij 2009, Lachmann 2013), a také pracemi slovníkového charakteru (Delanty – Isin 2003). Také v České republice upevnila historická sociologie během posledních let svoji pozici. V relativně krátké době zde bylo vydáno několik přehledových knižních monografií (J. P. Arnason 2009, Holubec 2009, M. Havelka 2010, Šubrt – Arnason 2010, Arnason 2010, Kalenda 2014, Maslowski – Šubrt 2014). Pracoviště oboru Historické sociologie na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy zahájilo výuku oboru v rámci magisterského navazujícího studia v akademickém roce 2009/2010; dva roky poté bylo otevřeno doktorské studium.

Historickou sociologii nelze chápat jako nějaké hybridní spojení historie a sociologie. Je to obor vycházející z předpokladu, že obecným předmětem sociologie je historická, časoprostorově determinovaná sociální realita. V souladu s touto premisou lze historickou sociologii definovat jako specifickou teoretickou a metodologickou perspektivu zaměřenou na dlouhodobé sociální procesy, jakož i na analýzu rozdílů a podobností různých dějinných období. Klíčovým tématem historické sociologie je modernizace. Dalšími tématy jsou otázky sociální změny, civilizační analýzy, náboženské a kulturní plurality, utváření států a národů, formování světového systému, integračních a dezintegračních procesů a globalizačních trendů. Historická sociologie dnes představuje velmi rozmanitý a vnitřně diferencovaný obor, který se snaží rozvíjet obecnou teorii, má řadu teorií speciálních, rozbíhá se do řady specializovaných směrů a rozvíjí výzkum i na empirické úrovni. Její studium není nějak úzce oborově orientované a není ani založeno na jedné teorii či metodě. V teoretické části je zdůrazňována multiparadigmatičnost oboru, ve výzkumné oblasti zase pluralita metodologických přístupů. Typické jsou pro ni interdisciplinární přesahy do jiných oborů, v prvé řadě do historie, ale také do antropologie, politologie a ekonomie.

Historická sociologie u nás

Cílem studijního oboru Historická sociologie na [FHS UK](#) je rozvíjet badatelskou činnost a pedagogickou přípravu odborníků se zaměřením na problematiku dlouhodobých sociálních procesů a trendů, jež významným způsobem ovlivňují život soudobých společností. Potřeba porozumět těmto otázkám vyvolává požadavky na rozvoj adekvátních teoretických a metodologických přístupů a zároveň na specifickou přípravu vysokoškolských studentů. Průběh studia historické sociologie je rozčleněn do tří základních bloků, ve kterých studenti nabývají specifické znalosti a dovednosti. První blok, který lze označit jako teoreticko-historický, nabízí kurzy věnované obecným teoretickým koncepcím historické sociologie a civilizacionistiky. Druhý blok – metodologicko-výzkumný – seznamuje studenty se základními přístupy a problémy sociologické a historické metodologie. Třetí blok má charakter výběrový a specializační. Takto koncipovaná výuka by měla – jak z hlediska úrovně znalostí, tak i z hlediska praktického osvojení potřebných dovedností – připravit studenty na budoucí výkon jejich povolání, ať už je budou vykonávat v oblasti akademické (badatelské) či mimoakademické (úřady, agentury, vzdělávací instituce, poradenské firmy, redakce apod.). Koncepce výuky vychází z předpokladu, že absolvent oboru by neměl být jednostranně, úzce zaměřeným odborníkem, nýbrž kvalitně vzdělaným jedincem, který disponuje relativně širší škálou znalostí a dovedností a je otevřený, flexibilní a schopný reagovat na aktuální potřeby a požadavky, které před společnost kladou soudobý vývoj. Absolventi oboru by měli dokázat uvažovat o nejrůznějších společenských jevech, problémech a tématech v širších historických i teritoriálních souvislostech, sestavovat a řídit odborné projekty, shromažďovat a vyhodnocovat specializované poznatky, analyzovat data kvantitativní i kvalitativní povahy, vytvářet zprávy, expertizy, posudky a odborné studie.